

Asia: VN/2215/2025

Luonnos hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi hankintatietovarannosta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Huomionne vaikutusten arvioinnista?

Tuomioistuinvirasto arvion mukaan hankintatietovarannon käyttöönotosta aiheutuvia kustannuksia valtion virastoille on arvioitu liian alhaisiksi. Esimerkiksi kilpailutustunnisteen käyttöönotto kaikkiin olemassa oleviin sopimuksiin ja niihin liittyviin laskuihin sekä toimittajien informoiminen tulee aiheuttamaan huomattavan määrän hallinnollista työtä. Esityksessä on todettu mm. tarjoustietojen osalta, ettei niiden tiedonsaantioikeuden arvioida aiheuttavan kustannuksia virastoille. Tarjoustietoja sisältävien liitteiden toimittamisvelvollisuus voi kuitenkin aiheuttaa huomattavaa hallinnollista työtä hankintayksiköille, kun huomattava määrä tarjoustiedoista ei ole hyödynnettävissä rakenteisesti kilpailutusjärjestelmän avulla.

Hankintatietovarantolaissa annettaisiin Valtiokonttorille määräysenantovaltuus, jolla määrättäisiin tarkemmin mm. ostolaskutietojen yksityiskohdista, teknisestä kuvauksesta, tietojen toimittamistavasta ja -ajasta sekä tietorakenteista. Konkreettiset toimenpiteet ja niiden työnjako järjestelmän toimittajan ja virastojen välillä selvinnee siten tarkemmin lakia alemman asteisen sääntelyn myötä. Näin ollen tässä vaiheessa voi olla haastavaa arvioida organisaation valmiuksia muutokseen, tarvittavaa työmäärää ja mahdollisia järjestelmäkustannuksia. On erityisen tärkeää varmistaa, etteivät esitetyt muutokset aiheuta todellisuudessa laskutuksen automaation heikentymistä.

Esityksessä arvioidut hankintatietovarantolain taloudelliset hyödyt, kuten tarjoajien määrän kasvu, vaikuttavat osin epävarmoilta ja teoreettisilta ja on vaikea nähdä, millä tavoin hankintatietovarannon avulla saatavat tiedot lisäisivät julkisten hankintojen houkuttelevuutta tarjoajille.

2. Huomionne ehdotetusta hankintatietovarantolaista ja sen perusteluista?

Tarjouspyynnön ja liiteasiakirjojen saattaminen saataville ilman rekisteröitymistä kilpailutusjärjestelmiin on kannatettava muutos, joka lisää etenkin hankintayksiköiden mahdollisuutta olemassa olevan tiedon hyödyntämiseen omissa hankinnoissaan ja voi vähentää hallinnollista työtä tarjouspyyntöasiakirjoja koskevien tietopyyntöjen määrän vähentyessä. Yleisestikin on tavoiteltavaa, että hankintatietovarannosta saatavia tietoja voidaan hyödyntää jatkossa paremmin erityisesti julkisten hankintayksiköiden omassa toiminnassa ja hankintojen tiedolla johtamisessa.

3. Huomionne ehdotetuista muutoksista julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettuun lakiin ja vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettuun lakiin sekä edellä mainittujen lakien perusteluista?

-

4. Huomionne ehdotetuista muutoksista Valtiokonttorista annettuun lakiin ja niiden perusteluista?

Tarjoustietojen tiedonsaantioikeuden osalta esityksessä on todettu, että tietojen kerääminen tapahtuisi ensi sijassa rakenteisessa muodossa automaattista tietojenkäsittelyä hyödyntäen, mutta Valtiokonttori voisi kuitenkin edellyttää kilpailujärjestelmätoimittajaa tai hankintayksikköä toimittamaan tarjoustietoja sisältävät liitteet. On huomattava, että tarjoustiedot eivät useinkaan ole kattavasti rakenteisessa muodossa, vaan hankinnan kannalta merkittävää tietoa sisältyy liitteisiin. Esityksen mukaan Valtiokonttorilla olisi oikeus saada tarjoustiedot myös niiltä osin kuin ne koskevat ennen säännöksen voimaantuloa tehtyjä hankintoja. Tarve tarjoustietoja sisältävien liitteiden toimittamiseen voi siten osoittautua ennakoitua suuremmaksi ja aiheuttaa hankintayksiköille lisää hallinnollista työtä.

5. Muut mahdolliset huomionne hallituksen esitysluonnoksesta?

Tuomioistuinvirasto pitää kansallisen julkisten hankintojen tietovarannon tavoitteita kannatettavina. Tietovarannolla on mahdollista saavuttaa hyötyjä myös julkisille hankintayksiköille olemassa olevan tiedon hyödyntämisen kautta.

Ostolaskutietojen toimittamisen, kilpailutustunnisteen käyttöönoton sekä salassapitomerkitöjen vaatimien toimenpiteiden tekemiseksi tulee varata riittävä siirtymäaika, jotta muutokset voidaan toteuttaa siten, etteivät ne heikennä laskutuksen sujuvuutta tai vaaranna turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaa.

Harjunpää Anne
Tuomioistuinvirasto